

Ivana Mládka baví bavit

Když vyšla ve Zlaté edici Supraphonu k tehdejším sedmdesátinám hlavního protagonisty Ivana Mládka velice reprezentativní čtyřcédéčková kompilace nahrávek Banjo Bandu nazvaná Jožin z bažin a dalších osmdesát písní (2012), komentoval ji stvořitel skupiny v tom smyslu, že písničky z prvního disku zná nazpaměť, na další si matně vzpomíná, zatímco u skladeb ze čtvrtého kotoučku vůbec netuší, že jsou jeho. Vzhledem k tomu, že je Ivan mistr nadsázky a ironie, věřím mu z těch slov jenom čtvrtinu. Tedy to, že písničky z prvního disku zná nazpaměť. Jsem však přesvědčený o tom, že zná také všechny ostatní, protože je stvořil.

TEXT: MILOŠ SKALKA, FOTO: ARCHIV IVANA MLÁDKA

Na jazzové scéně jsi začal působit na začátku druhé poloviny šedesátých let. Jak se potom stalo, že ti v první polovině následující dekády nabídl pomocnou ruku tehdejší Československý rozhlas, a to nejen pro nahrávání tvých milovaných instrumentálek, ale také zpívaných písniček, už pod značkou Banjo Band Ivana Mládka?

Do rozhlasu jsme se dostali souhrou šťastných náhod, aniž jsme po tom prahli. Muzika pro nás byla jen koníčkem. Vědomi si naprosté nemódnosti našeho žánru a mého politického posudku jsme na média ani nepomysleli. Takže všechno se seběhlo takto: naše hostování na jazzovém festivalu v Přerově začátkem sedmdesátých let se setkala s rozpaky, žádnou cenu jsme nedostali, ale předseda festivalové poroty, černý klarinetista Albert Nicholas, někdejší

člen orchestru Louise Armstronga, ve své závěrečné řeči prohlásil, že jazz byl jedinečným Banjo Band. Nevím, jestli chtěl členy poroty naštvát, nebo jsme ho jako neworleanského rodáka chytili za srdce, nebo byl ožralý. Ale v každém případě nasadil brouka do hlavy přítomnému dr. Mojmiru Smékalovi z Československého rozhlasu.

Takže tudy vedla cesta?

Po festivalu za mnou pan Smékal, který tehdy v rozhlase vedl hudební redakci, přišel a nabídl mi zkušební nahrávání. Záhy poté jsme natočili v tom slavném karlínském rozhlasovém Studiu A tři instrumentálky. Myslím, že to byly americké evergreeny Side by Side, Swanee River a Five Foot Two. A pak přišla další šťastná náhoda. Druhý den po našem natáčení šmejdili v rozhlase agenti americké agentury Tempo Hollywood

a hledali vhodné instrumentálky pro jejich obchodní domy, reklamní klipy a pod filmové titulky. A vybrali si jen ty tři naše ještě teplé snímky. Od té doby jsme měli dveře do Československého rozhlasu otevřené. I přes mou nálepku antisocialistického živlu, který po návratu z emigrace nesměl ani do Polska. Buď jsem se jim svými veselými písničkami hodil do krámu, nebo komunisté v Praze 2 nebyli včas upozorněni komunisty z Prahy 6, kde jsem měl bydliště. Když zjistili, co jsem zač, už nás znala celá republika a asi jsem jim nestál za to, aby si se mnou špinili ruce. Měli nebezpečnější nepřátele. Ty, kdo chtěli opravovat socialismus. StB mě jen občas poškádlila a od stranické vrchnosti dostávaly redakce různé direktivy, aby omezily naši činnost. Ale v podstatě jsme to v klidu dohluďali až do konce socialismu.

Máš výjimečný a jedinečný smysl pro humor, tedy pro srandu, řečeno s Janem Werichem. Přitom jsi maturoval na strojní průmyslovce, pak jsi chvíli pobyl na ČVUT a inženýrský titul jsi získal po absolutoriu studií Vysoké školy ekonomické. To jsou všechno ústavy, kde vesměs žádná sranda není. Nebo se mýlím?

Takového toho pubertáckého veselí bylo nejvíc na průmyslovce, na VŠE už se moc nevtipkovalo. Za legraci se muselo do hospody.

Není to tak dlouho, co Supraphon vydal k tvým osmdesátinám v reedici jubilejní 2CD komplet prvních dvou alb Banjo Bandu. Jak to tehdy s těmi dvěma prvními alby bylo?

První se jmenovalo Dobrý den, protože jsme byli všichni slušní chlápci z relativně dobrých rodin a chtěli jsme se

s našimi posluchači pozdravit. To, že nám bylo nabídnuto natočení dalšího alba, nás překvapilo. Tehdejší věhlasní manažeři a producenti totiž komentovali komerční úspěch našeho debutového elpíčka skepticky, považovali naše písničky za výstřelek a za záležitost maximálně na jednu sezonu. Měl jsem podobný názor, proto jsem považoval za slušnost se s našimi až překvapivě početnými zástupci posluchačů slušně rozloučit, a dal našemu druhému LP název Nashledanou. Nakonec to ale všechno dopadlo jinak.

Jak k tobě přicházela inspirace? Kdysi jsi prohlásil, že všechny ty kraviny, které píšeš, si člověk musí vycucát z prstu. Je to tedy úplně jiný přístup než psaní zamilovaných balad, protestsongů nebo satirických písní. Opravdu sis všechny ty báječné věci vycucal z prstu? To

by ten prst musel být hodně výživný, něco jako ženský prs.

Původně jsem se chtěl věnovat jenom hře na tenor banjo a cokoliv si vycucávat z prstu jsem rozhodně neměl v úmyslu. Měl jsem naposlouchané stovky amerických evergreenů, takže když přišla potřeba pokusit se o nějaké původní melodie pro Banjo Band, začal jsem je v duchu neworleanských pouličních skiffů a dixielandů ze sebe docela snadno chrlit. A když jsem nesehnal vhodného stálého textaře, pustil jsem se do toho sám. Zpočátku mi některé melodie opatřil texty Zdeněk Svěrák, který jako jediný přesně odpovídal mé představě o tom, jak by produkce Banjo Bandu měla vypadat. Napsal například texty k písničkám Láda jede lodí, Mravenci v kredenci nebo Kousavá deka, které na pódii hrajeme rádi dodnes. A co se týče mých textů, máš pravdu, byly vesměs vycucané z prstu. Většinou jsem vycházel z vymyšleného vlezlého

Ivan Mládek Banjo Band, foto: Kevin V. Ton

sloganu, jenom sem tam mě inspirovalo něco konkrétního, například známá patetická píseň z padesátých let Praha je zlatá loď.

Namátkou připomenu tvé rýmy jako sako/pako, zobali/obaly, Znojmo/dvojmo... Napadl tě v případě takových písní nejdřív rým a kolem něj jsi potom vystavěl příběh a celou písničku, nebo jsi ta slova vkládal do hudby? Případá mi totiž víceméně nemožné, že by melodie i text vznikaly současně.

Máš pravdu, alespoň já osobně jsem nikdy melodie a text současně nedělal. Zpočátku jsem začínal od melodií, ale když jsem zjistil, že pro lidi je důležitější text, tak jsem začínal od textů, a nakonec jsem dospěl k poznání, že se chytne jen ta písnička, která má dobře zapamatovatelný slogan v prvních dvou řádcích refrénu. Text může být úplně pitomý a melodie také. Ke konci svého písničkáření jsem se proto zaměřil hlavně na slogany.

Kdybys měl na první dobrou jmenovat písničku, která je jasnou definicí Banjo Bandu, která by to byla? A proč?

Je to jedna z těch vůbec nejpitomějších – Jožin z bažin. Samozřejmě že je záměrně pitomá. Když jsem ji v roce 1976 přinesl ke schválení rozhlasové textové komisi, tak mě s ní vyhodili s tím, že už je to až moc blbě. Píseň vzali na milost až o půl roku později ve vydavatelství Panton, přesněji řečeno tamní osvětlení hudebníci Jiří Malásek a Aleš Sigmund, kteří měli smysl pro dada.

Jak došlo k tomu, že se Jožin z bažin stal takovým hitem v Polsku? Určitě k tomu v případě videoklipu přispěl i „pohybový“ výkon Ivo Pešáka. Co vám takový úspěch u polského publika vlastně přinesl? Samozřejmě že Ivo Pešák udělal svým tanečkem velký kus práce. Největší legrace ale je, že Ivo přesně tak tančil i na diskotékách. Takže ten slavný

televizní klip mi nedal žádnou práci. Jen jsem řekl Pešákovi: „Stůj tam jako tvrdé Y a na refrén se vždycky roztančil!“ V Polsku tím zastínil Walesu, v Rusku Putina a drsní motorkáři z Texasu si nechávali tančícího Pešáka tetovat na svá mohutná těla.

Dal se vůbec hodně svérázný Ivo Pešák po svém odchodu na věčnost v sestavě Banjo Bandu nějak nahradit, nebo jsi raději nikoho jiného ani nehledal?

Pešák se nahradit nedal, a nikoho jiného jsem proto nehledal. Naštěstí mám v Banjo Bandu několik dalších „svérázu národního lovu“, jako jsou Lenka „Kalamity“ Šindelářová, Lenka Plačková, Libuna a Jan Mrázek, takže na pódiih je stále veselo. Ale do Polska bychom si bez Iva už asi netroufli. Tam byl Bůh.

V osmdesátých letech jsi rezignoval na psaní písniček, leč v letech devadesátých ses k němu pod tlakem „spotřeby“

vlastními zábavnými televizními pořady nakrátko vrátil. Je ale tvoje rozhodnutí nové písně už nepsat opravdu definitivní?

Opravdu definitivní. Psaní písniček, monologů, dialogů, scének, klipů a průvodního slova pro naše televizní pořady pro mě bylo totálním nasazením, měsíc mi utekl jako týden – proto jsem se před lety rozhodl víc hospodařit s časem a věnovat se jen činností, které mě i na stará kolena vyloženě baví. Už si jen tak sám pro sebe projíždím chrosy na kytaru, maluju, vyrážím s Banjo Bandem na zájezdy a chodím na pivo.

Je to náhoda, nebo životní filozofie, že mezi nahrávkami Banjo Bandu není žádná smutná písnička?

Smutné a nostalgické písničky dělat neumím. Párkrát jsem sice na objednávku na nějaké takové začal pracovat, ale během psaní se mi to vymklo a skončilo to v koši jako cynická hovadina. Jenom jsem s tím zbytečně ztrácel čas.

S oblibou tvrdíš, že už máš jenom jeden opravdový zájem, a to malování. Jsi vynálezce antiperspektivy, což znamená, že věci bližší jsou na obraze malé a čím jsou vzdálenější, tím jsou větší. Stále s tímto principem při své malířské tvorbě pracuješ?

Prosím tě, nestydím se za to, že jsem nevléčitelny bavič, prostě mě baví bavit. A mám podobný přístup i k malování. Kamarádům malířům zdůrazňuju, že s nimi nemám nic společného, že nejsem žádný malíř, ale malující bavič. Nepustím se do žádné olejomalby, když nemám dobře promyšlený nějaký zábavný námět. A snažím se i vymýšlet své žertovné originální malířské styly – nehodné následování. Antiperspektiva už je minulostí, pak přišel akční minimalismus, poté posunismus. Abych aspoň trochu využil svých chatrných znalostí ze strojní průmyslovky, kterou jsem kdysi studoval, dospěl jsem posléze k uměleckému rýsování. Slavný malíř Vasilij Kandinskij také některé své obrazy rýsoval, ale jako průmyslovák, který měl z rýsování jedničku. Já jdu jinou cestou, mě vždycky fascinovali

spolužáci, kteří měli z rýsování kuli. Jejich rysy jsou teď můj vzor.

Kdysi jsi prohlásil, že na rozdíl od mnoha jiných malířů při své tvorbě nepotřebuješ žádné modelky, které by ti pózovaly. Jak to je?

No, teď se chystám na trochu náročnější obraz a takové dvě modelky bych potřeboval. Modelky jsou ale dneska strašně drahé. Naštěstí se dlouho znám s ředitelem pražské zoo Miroslavem Bobkem a ten mi snad za flašku půjčí dva šimpanze, kteří mi ty dvě modelky bohatě nahradí. Na obraze jim jenom udělám kratší ruce. To není můj výmysl, jeden chudý francouzský malíř prý podle opic akty skutečně maloval, jejich opatrovatel jim ale musel pokaždé dát nějakou injekci, aby jen seděly a koukaly.

Jsi také majitel patentu na hudební nástroj gitariano, což je vlastně kombinace kytary a klavíru. Jak jsi na ten nápad vůbec přišel? A má tvůj nástroj nějaké praktické využití?

Jde prakticky o keyboard pro hráče s kytarovou technikou. Má stejné vymoženosti jako keyboard pianový a využívá ho v současné době několik kytaristů, zpěváků samotářů, kteří se nechtějí otravovat s kapelou. V současné době nástroj čeká na další inovaci a také na nového výrobce.

Svého času jsi těšil ctěné publikum humoristickými povídkami, recesistickými pohádkami, stejně jako příznivce domácí zábavy deskovými hrami, které jsi vymýšlel. Rezignoval jsi i na tohle, nebo se můžeme přece jenom na něco z toho ještě těšit?

Psát už rozhodně nic nebudu, ale že mě někdy v budoucnu ještě napadne nějaká desková hra, to nevylučuju.

A jako tečka za naším rozhovorem poslouží závěrečná otázka: Co v životě ti dokáže udělat opravdu radost?

Ještě i v mých jedenaosmdesáti letech? Když už si myslíš, že chčípneš, a pak nechčípneš. ☒

IVAN MLÁDEK

Maturoval na strojní průmyslovce, ze studii na ČVUT rychle odešel a inženýrský titul získal na Vysoké škole ekonomické. Celoživotní láskou i osudem se mu stal jazz. Od začátku šedesátých let zakládal kapely, ve kterých působil jako banjista. V roce 1968 se vydal na půl roku do Paříže a v ruských klubech tam hrál na balalajku. V roce 1970 měl mimořádný úspěch na country festivalu v Lucerně s kapelou, které dali sami organizátoři název Banjo Band. Od roku 1973 pravidelně natáčel pro Československý rozhlas – zpočátku jazzové instrumentálky, ale vzápětí první dadaistické a recesistické písničky. Banjo Band se stal brzy takovým fenoménem, že se mohl v polovině sedmdesátých let vydat na profesionální dráhu. Ivan Mládek, který loni 7. února oslavil osmdesáté narozeniny, napsal více než šest stovek písniček, z nichž mnohé zlidověly. V současnosti se věnuje především malování a koncertování se svým Banjo Bandem.